

1 Beknopte inleiding

Het boeddhisme is na het christendom en de islam de derde godsdienst in Europa. Het heeft heel wat aantrekkingskracht als levenshouding. Vooral de eerbied voor alles wat leeft en de aandacht voor innerlijkheid en meditatie spreken heel wat Westerse mensen aan die gevoelig zijn ook voor de minder actieve kant van het bestaan. Niet weinig boeken zijn er verschenen over de relatie tussen christendom en boeddhisme.

Het boeddhisme verschilt van andere geloven. Boeddhisten leven volgens de leer van Boeddha. Boeddha heeft zich niet uitgesproken over een oppergod. Boeddhisten vereren Boeddha niet als god, maar tonen eerbied voor hem en voor alles wat leeft.

Boeddha leerde dat het leven een oneindige cyclus is van leven, dood en wedergeboorte. Als mensen bescheiden zijn en goed leven, hun begeerten kunnen beperken, bereiken ze de staat van verlichting. Dat is het doel van het boeddhisme. Het is niet gemakkelijk om dat voor Westerse jongeren concreet voor te stellen.

Het Boeddhisme heeft zich altijd sterk aangepast aan de cultuur van het land. Zo is er een vrij groot onderscheid in de manier van beleven van het Boeddhisme in Japan of in Tibet. Dat maakt het dan ook moeilijk om over HET Boeddhisme en de diepere opvattingen van deze levensleer te spreken. Ik ben mij bewust van het feit dat het een poging is die verder kan vervolmaakt worden. Ik ben helemaal geen specialist terzake!

In de **11 informatiefiches** worden bij voorkeur aspecten behandeld die kinderen en jongeren kunnen boeien. (Zie verder overzicht infofiches).

Opgemaakt door Guido Debonnet, priester-medewerker De Bron Harelbeke, april 2014

2 Overzicht van de 11 infofiches

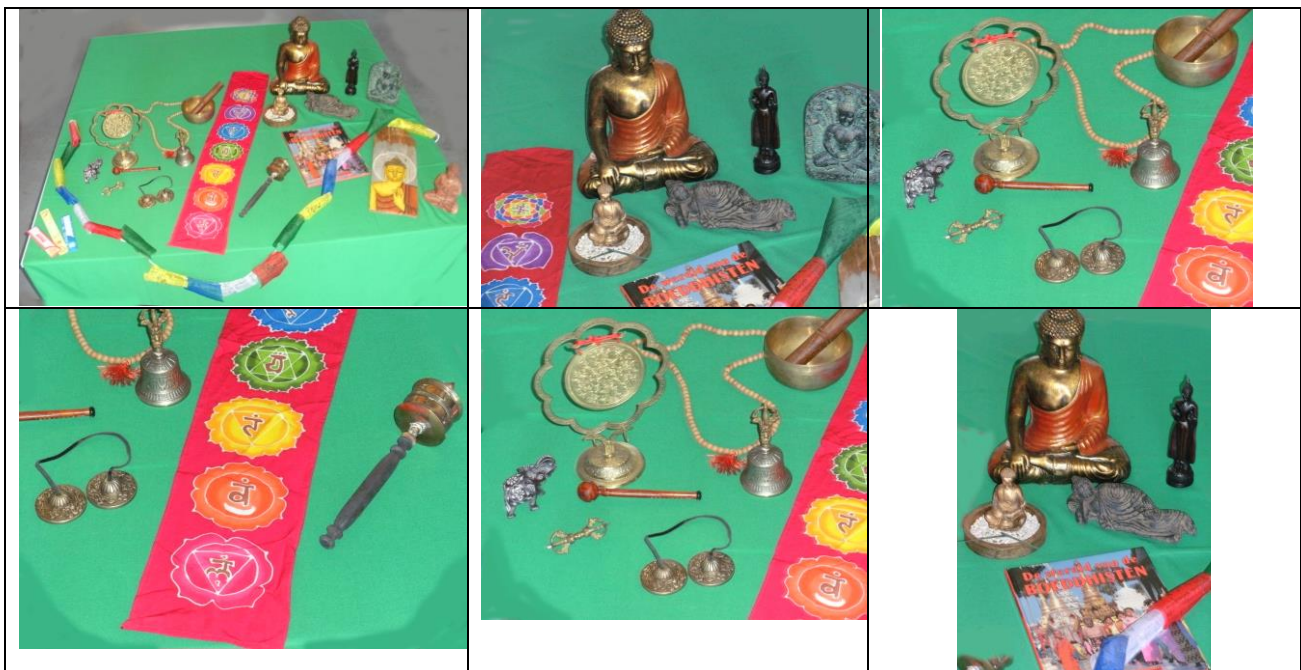
- 1 Leven van Siddhartha Gautama, de Boeddha
- 2 Leer van de Boeddha
- 3 De boeddhistische geschriften
- 4 Twee grote boeddhistische stromingen: Theravada en Mahayana
- 5 Feesten en heilige plaatsen
- 6 Gebedsrituelen in het boeddhisme
- 7 Heiligdommen, pagoden, stoepa's
- 8 Boeddhistische monniken en nonnen
- 9 Houdingen van de handen - Boeddhabeelden
- 10 Chakra's
- 11 Actief aan het werk: doeopdrachten

3 Overzicht van de 39 afbeeldingen (op A-3-formaat)

- 1 De jonge Gautama bij het boogschieten in het paleis van zijn vader
- 2 De koningszoon rijdt het paleis binnen: hij ontmoet bejaarde, zieke, dode en monnik
- 3 De Verhevene en de vijf monniken op zoek naar Verlossing
- 4 Gautama uitgemergeld nar zijn vastenperiode
- 5 Siddhartha Gautama onder de Boddhi-boom
- 6 De Boeddha ontmoet 5 monniken opnieuw in het Gazellenbos te Benares
- 7 Een Indiaans schilderij van Boeddha bij zijn toespraak in het hertenbos te Benares
- 8 De stervende Boeddha uitgestrekt liggend in de tempel van Yangon (Myanmar, Birma)
- 9 Het edele achtvoudig pad
- 10 Boeddhistische geschriften op palmladeren
- 11 De tipitaka: drie korven geschriften
- 12 Een monnik uit Tibet bestudeert de boeddhistische geschriften
- 13 Kaart met de verspreiding van de twee grote boeddhistische scholen

- 14 Bedelen van monniken in Thailand
- 15 De Dalai Lama bezig met een mandala
- 16 Zenboeddhisten in meditatie
- 17 Tijdens Hana Matsuri (bloemenfeest Pajan): thee gieten over de Boeddhabeelden
- 18 Boeddha gezeten op een lotusbloem en met lotusbloem in de hand
- 19 Heiligdom in de tempel in Sarnath (India) waar Boeddha zijn eerste prediking hield.
- 20 Huisaltaar van een Boeddhist in Engeland
- 21 Gebedsmolens aan de ingang van een boeddhistische tempel
- 22 Bloemen neerleggen en bidden / kaarsen aansteken en wierook branden
- 23 Pagode van Shwe Dagon (13-15de e.) in Yangon (Rangoon), Myanmar
- 24 Stoepa
- 25 Jonge monnik treedt binnen in het klooster (gezeten op een olifant)
- 26 Jonge monnik uit Tibet leert schrijven / Jonge monniken uit India lezen heilige schriften
- 27 Foto van alle bezittingen van een monnik
- 28 Jongen wordt kaal geschoren als hij monnik wordt (Myanmar)
- 29 Boeddhistische nonnen in een tempel van Myanmar
- 30 De olifanten staan klaar voor een processie op een boeddhistisch feest
- 31 Vier handgebaren van de boeddha
- 32 Een rij wapperende gebedsvlaggen
- 33 Foto van een mandala
- 34 Jonge monniken leren een mandala maken in het zand
- 35 Feest van de 'Tand van Boeddha' in Kandy (Sri Lanka)
- 36 Boeddhistische ceremonie in het klooster van Shaolin (Sri Lanka)
- 37 Een zenboeddhistische tuin in Japan
- 38 Wat is verlichting? (uit de Heer Margreet, Religie in beeld)
- 39 Kathmandoe: de Stoepa van Bodhnath

4 Overzicht van de 21 voorwerpen in de koffer

- 1 Beeld van de stervende Boeddha
- 2 De Boeddha met het levensrad / samsara (het achtvoudig pad)
- 3 Verkleinde weergave van een huisaltaar met een Boeddhabbeeldje
- 4 Gebedsvlaggen
- 5 Klankschaal met stokje

- 6 Tingsa's of cymbalen
- 7 Handgebedsmolen
- 8 De bel of ghanta
- 9 De vajra
- 10 De mala of kralensnoer
- 11 De gong
- 12 De olifant (beeldje)
- 13 Het doek met de mandala
- 14 Groot Boeddhabeeld (rode mantel)
- 15 Zwart staande Boeddhabeeld die het kwaad afweert
- 16 Boeddhabeeld grijsgroene steen, handen als een schaal
- 17 Boeddha-afbeelding op plank: de onderwijzende of lesgevende
- 18 Boeddhabeeldje Bali (bruin-rood): vingers bijna samen
- 19 Langwerpige vlag met de 6 kleuren van de chakra's om bij te mediteren
- 20 Audio-cd met o.m. een stukje begeleiding van een lichamelijke ontspanning
- 21 Boek *De wereld van de Boeddhisten*

4 Voorbeeld van één informatiefiche, nr. 8: Het kloosterleven: Boeddhistische monniken en nonnen

<p>8.1 De kloosters</p> <p>8.2 Monnik worden</p> <p>8.3 Leven van de monniken in de vihara, een boeddhistisch klooster</p> <p>8.4 Bedelen en aalmoezen ontvangen</p>
--

8.1 De kloosters

De eerste boeddhistische kloosterorde (Sangha) werd door de Boeddha zelf gesticht. Vandaag zijn vaak kleine dorp gemeenschappen opgebouwd rond een stoepa of belangrijke tempel. Het belangrijkste vertrek van hun klooster (vihara) is de ruimte met het altaar waar gebedsdiensten worden gehouden en monniken bij elkaar komen om belangrijke zaken te bespreken. Gelovigen uit de buurt gaan erheen om te bidden of te studeren en kinderen gaan er naar school waar ze les krijgen van de monniken.

8.2 Monnik worden

In landen met veel Theradava-boeddhisten worden veel jongens monnik om gratis onderwijs te kunnen volgen in het klooster. Vaak verlaten ze het klooster als ze volwassen zijn. Volwassen mannen worden dikwijls voor een paar maanden of een paar jaar monnik om zich in het boeddhisme te verdiepen. Lang niet iedereen die het klooster ingaat blijft dus zijn hele leven monnik. Meestal moeten zij twintig zijn om volledig lidmaat te zijn van de boeddhistische gemeenschap, de Sangha.

Kinderen van tien, elf jaar, (of soms nog jonger) vooral jongens, kunnen novice worden (leerling-monnik). Ze verblijven in het klooster en dragen hetzelfde kleding. Ze gaan hun eten bedelen. Ze zorgen goed voor levende wezens. Soms hebben ze honden, een papagaai, vissen, een kraai. Nooit mag je een levend wezen kwaad doen of doden. Ze mogen ook niet stelen, liegen of zich misdragen.

Zie Afbeelding 25: Een jongen treedt binnen in het klooster gezeten op een olifant.

Vrij vroeg staan ze op en bidden en mediteren. Daarna krijgen ze les om te leren lezen en schrijven. Ze bestuderen ook de leer van de Boeddha (de Dhamma); dat is voor hen heel belangrijk. Ze krijgen ook huiswerk, maar hebben ook heel wat vrije tijd om te voetballen en voor andere spelen. Op zondag mogen ze op bezoek bij hun familie.

In veel boeddhistische landen leiden jonge jongens vaak een periode van een tot vier maanden het leven van een monnik in een klooster. In sommige landen wordt een groot familiefeest gehouden voordat een jongen het klooster in gaat. Hij is dan mooi gekleed als Siddhata Gautama voordat die het paleis van zijn vader verliet. De jongen reist op een paard, olifant of in een koets naar het klooster. (Zie Afbeelding 25). Zijn haar wordt afgeschoren (zie Afbeelding 28), hij trekt de kledij van de monnik aan en gaat het klooster in.

(Vergelijk met het 'feest' van het vormsel of de plechtige communie voor christenen of het 'lentefeest' voor vrijzinnigen bij ons. Mooie kleren horen erbij!)

Zie Afbeelding 26: Jonge monnik uit Tibet leert schrijven / Jonge monniken uit Nepal krijgen les.

8.3 Het leven van de monniken in de vihara, een boeddhistisch klooster

Het grootste deel van de dag brengen de monniken in hun eentje mediterend en studierend door. Ze lezen, zeggen met eentonig gezang de heilige Schriften van het boeddhisme op en leren grote delen ervan uit het hoofd. De Boeddha leert dat het belangrijk is om anderen te helpen. Veel monniken doen dat door les te geven, mensen raad te geven of op een andere manier te helpen, b.v. door mee te bouwen aan ziekenhuizen of scholen. Aan het eind van de ochtend gebruiken ze de hoofdmaaltijd. Daarna vasten ze tot de volgende ochtend. Tussendoor mogen ze wel water of thee met melk en suiker –gebruiken.

In het klooster heeft elke monnik een eigen kamertje dat heel sober is ingericht, met een mat die als bed dient en een tafeltje. Zitten doen ze op de grond. Sommigen hebben een klein altaar in hun kamer waar ze zich bij het mediteren op kunnen concentreren. Gebruiksartikelen als boeken, pen en papier zijn eigendom van de vihara. Allen dragen dezelfde kleren. Kleding en haar kunnen immers een afleiding vormen voor de juiste manier van leven.

Het enige bezit van een monnik bestaat uit het gewaad dat hij draagt - iedere monnik heeft er twee -, sandalen en een paar noodzakelijke dingen zoals naald en draad om zijn kleren te repareren, een scheermesje, een bedelnap en een waterfilter om insecten uit zijn drinkwater te zeven. Dat doen ze omdat boeddhisten iedere vorm van leven respecteren en weigeren om iets dat leeft te doden.

Zie Afbeelding 27: Foto van de bezittingen van een boeddhistische monnik.

Vergelijk even met wat jij op je kamer aan bezittingen hebt.

Zie Afbeelding 28: Jongen wordt kaal geschoren als hij monnik wordt (Myanmar).

De vijf voorschriften

Boeddhisten worden geacht zich te houden aan de vijf voorschriften die een leidraad vormen voor de manier waarop ze in het leven moeten staan. Die vijf voorschriften zijn:

- Levende wezens geen kwaad doen of schade berokkenen.
- Geen dingen nemen die niet uit vrije wil gegeven worden.
- Zich onthouden van seksueel wangedrag.
- Geen ongepaste dingen zeggen.
- Geen alcohol of verdovende middelen gebruiken die tot achteloosheid leiden.

Monniken en nonnen moeten zich strikt aan deze regels houden. Zo mag een boeddhistische monnik nooit alleen in het gezelschap van een vrouw verkeren.

Daarnaast gelden nog extra voorschriften zoals :

- Zich onthouden van dans, acteren en muziek.
- Niet te veel of na het middaguur eten
- Geen parfum gebruiken of sieraden dragen.
- Geen comfortabele bed gebruiken
- Geen geld, goud of zilver aannemen.

Er zijn geen gewijde nonnen in het Theravada-boeddhisme, maar wel in het Mahayana-boeddhisme.

Zie Afbeelding 29: Boeddhistische nonnen in tempel van Myanmar.

8.4 Bedelen en aalmoezen ontvangen

Monniken krijgen aalmoezen in de vorm van eten en andere dingen die ze nodig hebben van mensen die in de buurt van de vihara wonen. Het geven van eten en andere dingen aan monniken hoort tot de plichten van elke boeddhist en draagt bij aan hun merit (verdienste). Vroeger gingen monniken elke ochtend uit bedelen, maar tegenwoordig brengen mensen voedsel en andere dingen naar de vihara toe.

Zie Afbeelding 14: Jonge Thaise bedelende monniken krijgen eten van een vrouw aangeboden.

Een verhaal dat je heel goed laat aanvoelen waar het op aankomt bij het monnik worden.

Monnik worden

Er worden veel verhalen verteld over mannen, die verlangden monnik te worden en die vele dagen buiten het klooster moesten wachten voordat ze zelfs maar een gesprek kregen met de meester van de monniken. Dat is om hen te leren dat een monnik nederig moet zijn.

Van een man wordt verteld dat hij dagenlang moest wachten. Eindelijk wilde de meester hem ontvangen en vroeg: 'Waarom wil je monnik worden? Om verlichting te krijgen, veronderstel ik. Of om je leven door te brengen met meditatie?'

'Nee,' antwoordde de man. 'Ik wil mensen in nood helpen.'

'Je mag binnenkomen,' zei de meester, 'maar niet als monnik. Slechts als bezoeker. Als je het serieus meent, mag je misschien blijven. Heb je een bedelnap meegenomen?'

'Waar heb ik een bedelnap voor nodig?' vroeg de man. 'Ik dacht dat de mensen voedsel gaven voor het klooster. Dat heb ik in het verleden vaak gedaan.'

'Dat is waar,' zei de meester. 'We krijgen voedsel - maar als je niet bedelt, hoe kun je dan leren nederig te zijn?'

Een verhaal dat je goed het belang van meditatie laat aanvoelen

Het raadsel van de bel

In het Zen-boeddhisme (Japan) kent men een merkwaardige manier van meditatie. De Zen-leermeester stelt een vraag aan de monniken of geeft een raadsel op. Een voorbeeld van zo'n raadsel (**koan**) is het volgende: 'Stop het luiden van de bel.'

Maar in werkelijkheid is nergens het geluid van een bel te horen! Hoe moeten de leerlingen dit oplossen? Ze moeten antwoord geven, anders kunnen de lessen niet verder gaan. Dag en nacht mediteren ze om het antwoord te vinden. Eindelijk weten ze het: alleen als ze zelf de bel zijn, kunnen ze het geluid laten ophouden.

Dus zeggen ze 'Dingdong' tegen de meester en dat is goed.

Door dit raadsel hebben ze geleerd iets of iemand anders te zijn dan zichzelf (een bel). Dit is heel belangrijk. Want nu kunnen ze zich inleven in de problemen van iemand anders. Dat is nodig om de ander goed te kunnen helpen.